

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 88 hallituksen esityksen johdosta autoverolaiksi

Eduskunta on 2 päivänä joulukuuta 1994 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi edellä tarkoitetun hallituksen esityksen n:o 321.

Valtiovarainvaliokunta on käsitellyt tämän esityksen yhteydessä eduskunnan valiokuntaan 7 päivänä lokakuuta 1994 valmistelevasti käsiteltäväksi lähettämän ed. Rajamäen lakialoitteen n:o 64 laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain 17 §:n muuttamisesta.

Valtiovarainvaliokunnan asettamassa verojaostossa, joka on valmistellut mietinnön valiokuntaa varten, ovat olleet kuultavina vanhempi hallitussihteeri Heikki Kuitunen valtiovarainministeriöstä, ylijhtaja Harri Cavén liikenneministeriöstä, alivaltiosihteeri Heikki Talvitie ja osastopäällikkö Hannu Hämäläinen ulkoasiainministeriöstä, vanhempi hallitussihteeri Seppo Paa-sonen ja everstiluutnantti Pertti Inkinen puolustusministeriöstä, toimistopäällikkö Leena Enlund Ajoneuvohallinnosta, johtaja Kari Wihlman Autorekisterikeskuksesta, ylitarkastaja Reima Jokinen tullihallituksesta, insinööri Rickard Gunell Autoliitto ry:stä, toimitusjohtaja Pekka Puputti Autotuojat ry:stä, toimitusjohtaja Harri Nykänen Autoalan Keskusliitosta, kuljetusinsinööri Sakari Backlund Kuorma-autoliitosta, toimitusjohtaja Lauri Säynäjoki Taksiliitosta, sosiaalisihteeri Tuula Mikkola Invalidiliitosta, johtaja Jarmo Nupponen Öljyalan Keskusliitosta sekä hallintopäällikkö Jorma Loimukoski Suomen Ulkomaankauppaliitosta.

1. Hallituksen esitys ja lakialoite

Auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain mukaan henkilöautosta, pakettiautosta ja muusta autosta, jonka oma paino on alle 1 800 kiloa, sekä moottoripyörästä suoritetaan valtiolle auto- ja moottoripyöräveroa. Vero kannetaan maahantuonnin yhteydessä tai, kun kysymyksessä on Suomessa valmistettu ajoneuvo, valmistajan luovuttaessa ajoneuvon.

Auto- ja moottoripyörävero määräytyy ajoneuvon verotusarvon perusteella. Käytetyn auton vero on pääsääntöisesti 90 prosenttia vastaavan uuden auton verosta.

Auto- ja moottoripyöräverolaissa on säädetty eräiden ajoneuvojen luokitteluun perustuvista tai tiettyihin käyttötarkoituksiin kohdistuvista verovapauksista ja veronalennuksista.

Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen säännösten mukaan sisämarkkinat käsittävät alueen, jolla ei ole sisäisiä rajoja ja jolla muun muassa tavaroiden vapaa liikkuvuus taataan perustamissopimuksen määräysten mukaisesti. Tulevana Euroopan yhteisön jäsenmaana Suomi muodostaa osan EU:n sisämarkkina-alueesta. Sisämarkkinoiden edellyttämä rajojen vaikutuksen poisto koskee myös autoverotusta.

Euroopan unionissa ei ole tarkempia, direktiiveissä annettuja määräyksiä autoverotuksesta. Esimerkiksi autoveron taso kuuluu siten kansalliseen päätöksentekovaltaan. Pääasialliset muutostarpeet nykyiseen auto- ja moottoripyöräverotukseen koskevat verotuksen siirtoa nykyisestä rajaverotuksesta maan sisäiseksi verotukseksi. Kun autoverotus ei rajaverotuksesta luopumista lukuun ottamatta ole EU-järjestelmän puitteissa yhtenäistettävä vero, autoverotuksen asiasisältö voidaan myös käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen mukaisesti säilyttää suurelta osin ennallaan.

Käsiteltävänä olevalla esityksellä ei hallituksen esityksen perusteluiden mukaan pyritä tieliikenneverotuksen veropoliittiseen uudistamiseen. Esityksen mukaan on kuitenkin tarpeen tässä yhteydessä arvioida uudelleen niin sanottuna muuttotavarana maahan tuotavien ajoneuvojen verotuskohtelua.

Hallitus ehdottaa, että uudessa ajoneuvoverolaissa säädettäisiin veronalaisista ajoneuvoista ja siitä, milloin ajoneuvon on katsottava tulevan Suomen verotuksen piiriin. Uudistuksen keskeisenä lähtökohtana oleva autoverotuksen siirtäminen rajaverotuksesta maan sisäiseksi verotukseksi aiheuttaa periaatteellisesti merkittävän muutoksen erityisesti siihen, milloin ajoneuvo

tulee täällä verotettavaksi. Uudessa laissa ehdotetaan säädettäväksi, että autovero on suoritettava ennen ajoneuvon rekisteröintiä tai käyttöönottoa Suomessa.

Kokonaisuutena tarkasteltuna ehdotetun lain soveltamisalan ja väliaikaista verotonta käyttöönottoa koskevien säännösten uudistaminen ei hallituksen esityksen mukaan pääsääntöisesti merkitsisi kovin suurta asiallista muutosta nykytilanteeseen verrattuna.

Käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen mukaan veronalaisia ajoneuvoja olisivat henkilöauto, pakettiauto ja muu sellainen auto, jonka oma massa on alle 1 875 kiloa.

Käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen mukaan tulli toimittaisi autoverotuksen siltä osin kuin on kysymys ennen ajoneuvon ensimmäistä rekisteröintiä tai käyttöönottoa tapahtuvasta verotuksesta. Tullille siirtyisi myös Suomessa valmistettavien ajoneuvojen verotus. Ajoneuvohallinto huolehtisi ensirekisteröinnin ja ensimmäisen käyttöönoton jälkeisistä verotustehtävistä. Verovalvontaa ehdotetaan uudistettavaksi siten, että veroviranomaisten ja ajoneuvorekisterin välisiä tietoyhteyksiä tehostetaan.

Käsiteltävänä oleva lakiehdotus, jolla ehdotetaan kumottavaksi nykyinen auto- ja moottoripyöräverosta annettu laki, liittyy Suomen liittymiseen Euroopan yhteisöjen jäseneksi, joten laki ehdotetaan tulevaksi voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana. Tarkoituksena on, että laki tulee voimaan samana ajankohtana, jolloin Suomi tulee Euroopan yhteisöjen jäseneksi.

Lakialoitteeseen n:o 64 sisältyvän lakiehdotuksen mukaan invalideille myönnettävän auto- ja moottoripyöräveron alennuksen käyttöä tehostettaisiin.

2. Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisena ja puoltaa sen hyväksymistä.

Muuttoautojen verotukseen ehdotetaan tehtäväksi eräitä muutoksia nykyiseen verrattuna. Lakiehdotuksen 25 §:n 1 momentin mukaan maahan muuttavan henkilön muuton yhteydessä tuoman yhden yksityistalouteen kuuluvan verollisen ajoneuvon veroa alennetaan enintään 50 000 markalla, jos laissa tarkemmin säädettävät kolme ehtoa täyttyvät. Valiokunta pitää ehdotettua säännöstä sinänsä tarkoituksenmukai-

sena. Tällä lailla kumottavia nykyisin sovellettavia muuttoautoja koskevia säännöksiä voidaan käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen 94 §:n mukaan soveltaa edelleen, jos muutto Suomeen tapahtuu viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1996. Ulkoasiainministeriöltä saadun selvityksen mukaan muuttoautojen uudet verotussäännökset aiheuttavat erityisesti ulkoasiainhallinnon alalle eräitä henkilöstöpoliittisia ongelmia. Ongelma koskee erityisesti niitä virkamiehiä, jotka ovat hankkineet auton nykyisten säännösten voimassaoloaikana ja jotka palaavat kotimaahan normaalin ulkomaanpalvelun jälkeen myöhemmin kuin vuoden 1996 loppuun mennessä. Näiden ongelmien vähentämiseksi valiokunta ehdottaa, että lakiehdotuksen 94 §:n 1 momenttiin otettaisiin muuttoautojen verotusta huojentava siirtymäsäännös, jonka mukaan nykyisiä säännöksiä sovelletaan verovelvollisen pyynnöstä, jos ajoneuvo on hankittu ennen käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen antamista eli ennen 1 päivää joulukuuta 1994 ja jos muutto Suomeen tapahtuu vuoden 1997 loppuun mennessä.

Lakiehdotuksen 16 §:n 2 momentin mukaan vähäpäästöisen ottomoottorilla varustetun henkilöauton verotusarvosta vähennetään 4 500 markkaa. Asetuksella on tarkoitus säätää, milloin ajoneuvoa on pidettävä vähäpäästöisenä. Vähennysoikeus perustuu katallysaattorin aiheuttamaan lisäkustannukseen. Eräät valiokunnan verojaoston kuulemat asiantuntijatahot ovat ehdottaneet vähennyksen ulottamista koskemaan myös vähäpäästöisiä dieselmoottorilla varustettuja henkilöautoja. Valiokunta pitää ehdotusta sinänsä oikeasuuntaisena, mutta katsoo, että ehdotuksen toteuttaminen vaatii lisäselvityksiä mm. vähennyksen suuruuden osalta. Ei ole näet esitetty mitään selvitystä siitä, että vähäpäästöisen dieselmoottorin puhdistustekniikka olisi samaa kustannustasoa. Liikenneministeriöltä saadun selvityksen mukaan henkilöautojen päästönormit tiukkenevat vuoden 1997 alusta.

Valiokunta edellyttää hallituksen selvittävän vähäpäästöisen ajoneuvon määrittelyn ja vähäpäästöisyyden perusteella myönnettävän autoveron vähennyksen oikean suuruuden siten, että uusia säännöksiä voidaan soveltaa samanaikaisesti vuoden 1997 alusta tapahtuvan henkilöautojen päästönormien tiukentamisen kanssa.

Lakiehdotuksen 16 §:ään sisältyvät säännökset autoverotuksessa myönnettävistä vähennyksistä. Takalasin huurteenpoistolaitteiden ja va-

lonheitinten pesulaitteen perusteella ehdotetaan myönnettäväksi 400 markan suuruinen verotusarvosta tehtävä vähennys. Sitä vastoin muista turvallisuutta lisäävistä laitteista ei ehdoteta vähennystä myönnettäväksi. Valiokunnan käsityksen mukaan sellaisista liikenneturvallisuutta lisäävistä laitteista, kuten esimerkiksi lukkiutumattomista jarrujärjestelmistä ja turvatyynyistä, jotka eivät sisälly vakiovarusteina kaikkiin uusiin autoihin, tulisi myöntää vähennys autoverosta.

Valiokunta edellyttää hallituksen selvittävän, mitkä ovat ne liikenneturvallisuutta tehostavat lisälaitteet, jotka tulisi jättää autoverotuksen ulkopuolelle tai joista tulisi myöntää erityinen vähennys autoverosta.

Valtiovarainvaliokunta on käsitellessään auto- ja moottoripyöräverolain muutosehdotusta (HE 42/1993 vp) mietinnössään n:o 28/1993 vp käsitellyt invalidien autoveronpalautusasiaa. Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti eduskunta on edellyttänyt hallituksen pikaisesti selvittävän, miten invalidien omaan käyttöön tulevien pakettiautojen vero voidaan kompensoida invalideille niissä tapauksissa, joissa autoveron yleistä invalidipalautusta ei voida soveltaa. Lisäksi eduskunta on edellyttänyt, että autoverolain 17 §:ssä tarkoitettu autoveron invalidipalautusjärjestelmä kokonaisuudessaan uudistetaan.

Edellä sanotusta huolimatta hallitus ei ole nyttemmin uudelleen erikseen selvittänyt invalidien autoverotukseen liittyviä ongelmia, vaan ehdottaa, että nykyisen auto- ja moottoripyöräverolain 17 §:ssä säädetty invalidipalautusjärjestelmä siirrettäisiin asiallisesti seilaisenaan uuteen lakiin sen 51 §:ksi. Valiokunta ei pidä hyväksyttävänä sitä, että invalidien autoverotuksen uudistamisen kokonaiselvitys on jäänyt tekemättä.

Valiokunta edellyttää, että hallitus suorittaa pikaisesti kokonaiselvityksen siitä, miten invalidien autoveron palautusjärjestelmä uudistetaan tai korvataan muulla järjestelmällä, ja antaa pikaisesti eduskunnalle tarvittavat esitykset.

Asian käsittelyn yhteydessä on esiintynyt erilaisia käsityksiä siitä, ovatko lakiehdotuksen perustelut ja säännösehdoitukset keskenään ristiriidassa, ja siitä, täyttääkö hallituksen esitys EU-lainsäädännön ja EU:n oikeuskäytännön vaatimukset. Niin ikään on esitetty epäilyksiä ehdotetun 11 §:n 2 momentin 1 kohdan tulkinnanvaraisuudesta. Myös käytettyjen autojen maahan tuonnin verotuksen perusteista ja siten veron tason oikeellisuudesta on esitetty erilaisia käsityksiä.

Valiokunnan käsityksen mukaan lakiehdotus on Suomen tulevan EU-jäsenyyden johdosta välttämätöntä saattaa voimaan vuoden 1995 alusta alkaen. Valiokunnalla ei ole ollut mahdollisuutta, kun otetaan huomioon, että hallituksen esitys on annettu vasta 30 päivänä marraskuuta 1994, saada täyttä selvyyttä lakiehdotuksen yksityiskohtien oikeellisuudesta. Mikäli haluttaisiin omaksua lakiehdotuksen keskeisistä säännösehdoituksista poikkeavia näkemyksiä, jouduttaisiin helposti tilanteeseen, jossa lakiehdotuksen useat säännökset olisi kirjoitettava uudelleen. Tähän tehtävään ei valiokunnalla ole, käytettävissä oleva aika huomioon ottaen, mitään mahdollisuuksia.

Valiokunta edellyttää hallituksen pikaisesti selvittävän autoverouudistuksen käyttöönoton vaikutukset sekä uuden autoverolain mahdolliset epäselvyydet ja tulkinnanvaraisuudet.

Valiokunta edellyttää hallituksen antavan vuoden 1995 alkukuukausina eduskunnalle esityksen uuden autoverolain epäkohtien, epäselvyyksien ja tulkinnanvaraisuuksien poistamiseksi.

Käsittelemänsä aloitteen suhteen valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Autoverolaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—93 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

94 §

Maahan muuttavan henkilön mukanaan tuomaan ajoneuvoon voidaan verovelvollisen pyynnöstä soveltaa tämän lain säännösten sijasta auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain ja tulliverolain (575/78) 14 ja 14 a §:n säännöksiä sellaisina kuin ne ovat 31 päivänä joulukuuta

1994, jos muutto Suomeen tapahtuu viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1996. *Jos ajoneuvo on hankittu ennen 1 päivää joulukuuta 1994, mainittuja säännöksiä saadaan verovelvollisen pyynnöstä soveltaa, jos muutto Suomeen tapahtuu viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1997.*

(2 ja 3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

95 ja 96 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

Samalla valiokunta, jonka käsittelyn pohjana on ollut hallituksen esitys, ehdottaa,

että lakialoitteeseen n:o 64 sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 14 päivänä joulukuuta 1994

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Saari, varapuheenjohtaja Luttinen, jäsenet Alaranta, Hämäläinen, Jääskeläinen, Laaksonen, Lahti-Nuutti-

la, Luukkainen, Malm, Mäki-Hakola, Sasi (osittain), Turunen ja Vihriälä sekä varajäsenet AlaNissilä (osittain), Apukka, Backman, Hurskainen, Rauramo (osittain), Renko ja Savela.